

PROMETNA VARNOST IN PROJEKTI TEDEN

Silva Knez, prof., Šolski center Ravne,
Srednja šola Ravne

Projektno delo je lahko zelo primeren način za seznanjanje dijakov s tematiko prometne varnosti, ki je čedalje pomembnejša, saj se število prometnih nesreč povečuje. Vse šole in tudi vsi mediji bi morali prometno varnost še bolj poudarjati, da bi se strašna statistika zmanjšala. Dijaki so se v projektne teden, namenjenem tematiki prometne varnosti, seznanili s pomembnimi področji prometne varnosti, z delom policistov, gasilcev in avtošol, najbolj pa so bili pretreseni ob izpovedi dveh bivših dijakov naše šole, ki sta ju usodno zaznamovali prometni nesreči. Opozorjanja glede prometne varnosti ni nikoli dovolj ali preveč – tega bi se morali zavedati vsi.

TEORETIČNA IZHODIŠČA PROJEKTEGA DELA

Projektno učno delo temelji na izkuštenem učenju in spodbuja dijake k aktivnemu učenju. Za tako delo je značilno, da presega okvire pouka, saj se ne zamejuje niti vsebinsko niti organizacijsko pa tudi ne časovno in prostorsko na pogoje, v katerih je organiziran šolski pouk. Učitelj ima pri projektne delu pomembno usmerjevalno in intervencijsko vlogo, ki zajema tudi pripravo na delo z dijaki in ustvarjanje čim boljše klime (Bahovec in drugi 2007). Na začetku projektne teden učitelj v sodelovanju z dijaki postavi cilje in naloge. Nato dijaki delajo samostojno, učitelj pa jih spodbuja, usmerja in pomaga, če se pojavijo težave, ali razloži, če kaj ni jasno. Dijaki pridno zbirajo podatke in raziskujejo, da vsak preko lastnih aktivnosti pride do neposrednih spoznanj in znanj.

Marentič Požarnikova (2003) pravi, da je kakovostno učenje tisto, ki dijaka celostno, miselno in čustveno aktivira. Učenje je uspešnejše, če dijak do cilja pride s samostojnim iskanjem in razmišljanjem, s smiselnim dialogom v skupini, s postavljanjem in preizkušanjem hipotez, in sicer v tem smislu, da je zanj osebno pomembno in vpeto v resnične življenjske okoliščine (prav tam).

Ker je projektne delo zelo pomembno pri povezovanju teorije in prakse v poklicnem izobraževanju, imamo v vsakem šolskem letu dva projektne

tedna. Teme predlagajo učitelji po aktivih, ožje pa določi naslov mentor sam. Izbira teme je zelo pomembna. Lahko izberemo za dijake nevsakdanje vsebine, ki so povezane s poklicem, za katerega se usposablja, ali pa gre za tematiko iz vsakdanjega življenja, ki bi jo bilo dobro bolj poznati, kot je to pri temi prometna varnost, ki je pravzaprav življenjsko pomembna.

Projektne delo naj bo čim bolj razgibano in zanimivo, uporabiti je treba zanimive metode in načine. Komunikacija poteka na vseh ravneh, je vsestranska, živahna ter iskrena, saj dijaki ob delu na glas izražajo občutja, razmišljanja, svoje poglede ipd. Pozitivna klima v skupini je pogoj za dobro delo.

Projektne delo poteka na dva načina (Bahovec in drugi 2007):

- določitev ciljev, načrtovanje, izvedba in utemeljitev ali
- izbira ustreznega problema, skupno načrtovanje poti do rešitve problema, izvajanje posameznih nalog, ki izhajajo iz problema, in preverjanje rešitev problema.

Upošteujemo naslednje faze poteka (Bahovec in drugi 2007):

- iniciativa,
- zasnova projekta,
- načrtovanje,
- izvedba,
- sklepna faza – predstavitev.

Postaviti je treba konkretne cilje, ki morajo biti dosegljivi in takšni, da jih lahko prilagajamo. Potek moramo načrtovati zelo premišljeno, saj imamo določen časovni okvir.

Učenje je uspešnejše, če dijak do cilja pride s samostojnim iskanjem in razmišljanjem.

Delo oziroma vloge moramo enakoverno porazdeliti, da se nekateri ne dolgočasijo, drugi pa imajo dela preveč. Pri tem moramo upoštevati znanje dijakov, njihove sposobnosti in interese.

Tako učiteljem kot dijakom daje projektne delo veliko zadovoljstva. Kot meni Žužjeva (1991), se pri projektne delu odpre nepredvidljiva, bogata paleta variant projektne učnega dela in nemogoče je predvideti vsa spoznanja, znanja, vse vzgojne učinke, vsa nova ustvarjalna hotenja – nemogoče je predvideti vse notranje, čustvene in s tem v zvezi miselne polemike, veliko ustvarjalnost, ki se kaže v bogatejšem govornem in pisnem izražanju ter umetniškem ustvarjanju.

PROJEKTI TEDEN NA TEMO PROMETNA VARNOST

Na naši šoli imamo v vsakem šolskem letu dva projektne teden. V letnem delovnem načrtu se določi, kdaj bo potekal posamezni projektne teden in katere teme bomo obravnavali. Opisala bom, kako je potekal projektne teden na temo Prometna varnost.

Kot mentorica sem prevzela skupino enajstih dijakov prvega letnika srednjega poklicnega izobraževanja – avtoserviser, s katerimi smo se dogovorili, da bo naše projektno delo osredotočeno na prometno varnost.

Najprej smo se pogovorili na splošno o tej temi. Povedali so, kaj menijo o tej problematiki, izmenjali smo si izkušnje, ki jih imamo na tem področju, in se dogovorili, kako bo potekal ta projektni teden ter postavili cilje.

Pogovorili smo se o tem, da je v zadnjem času na slovenskih cestah za posledicami prometnih nesreč umrlo veliko ljudi. Najbolj ogroženi so pešci, zato je treba ljudi opozarjati, naj poskrbijo za lastno varnost tako, da so na cestah še posebej previdni in vidni. Vozniki osebnih avtomobilov naj bodo pozorni na pešce, še posebej pred zavarovanimi prehodi in na območjih, kjer se pešci pogosteje zadržujejo. Za uvo-

Čedalje večji problem predstavlja tudi telefoniranje med vožnjo.

dno motivacijo smo si ogledali sliko na spletni strani policije, ki prikazuje primerjavo med hitrostjo vozila pri trku in padcem z višine, ter ugotovili, da bo pešec dobil zelo hude poškodbe ali sploh ne bo preživel, če ga bo zadelo vozilo pri hitrosti 100 km/h, saj je to enako, kot če bi padel z višine 40 m (Vir 1).

Nato smo s pomočjo spletne strani www.policija.si razpravljali še o pomembnosti varnostnega pasu, za katerega pravijo, da je *vez z življenjem*, česar pa se zaveda še vedno premalo udeležencev v prometu.

Čedalje večji problem predstavlja tudi telefoniranje med vožnjo, ki bistveno zmanjša zbranost voznikov, zaradi česar spregledajo pomembno prometno signalizacijo in se prepočasno odzovejo na nepredvidljive razmere na cesti.

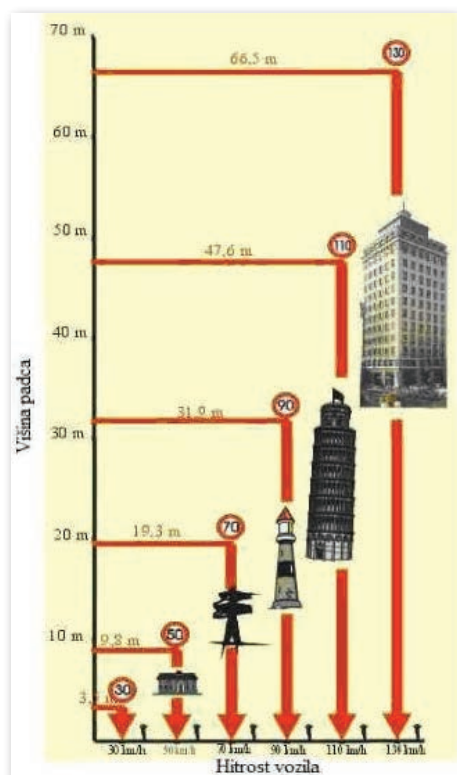
Predvsem mladi so tisti, za katere je značilna nepri-

lagojena hitrost, ki je med glavnimi dejavniki prometnih nesreč, še zlasti tistih z najhujšimi posledicami. Tudi nepravilna smer vožnje, nepravilno prehitovanje in neupoštevanje pravil o prednosti so krivci, ki pogosto botrujejo nesrečam.

V Sloveniji je zelo velik problem alkohol, saj kar petina voznikov, ki povzročijo prometno nesrečo, vozi pod vplivom alkohola. Zato je pomembno ozaveščanje, naj tisti, ki je užival alkohol, uporabi javna prevozna sredstva, ali pa naj vozi tisti, ki alkoholnih pijač ni užival, saj je vožnja pod vplivom alkohola smrtno nevarna.

Na spletni strani policije so objavljene tudi posnetki nevarnih in drznih voženj ter drugih pogostih kršitev v cestnem prometu, ki smo si jih prav tako ogledali.

Dijaki se morajo zavedati, da cesta in promet ne oproščata napak, zgolj trenutek nepazljivosti je lahko usoden. Te generacije preživijo velik del svojega življenja virtualno, v računal-

Primerjava med hitrostjo vozila pri trku in padcem z višine (Vir 1)

Avtošola Felix

Dijaki se morajo zavedati, da cesta in promet ne oproščata napak.

niških igricah, kjer imajo neomejeno število življenj, v realnosti pa je življenje samo eno.

Cilji projektnega tedna na temo Prometna varnost:

- zavedati se, kako pomembna je varnost v prometu;
- razvijati primeren odnos do prometne varnosti;
- znati poiskati informacije s pomočjo različnih virov, ki so na voljo;
- poiskati, kje in kaj je v literaturi napisanega o prometni varnosti;
- razvijati kulturo dela in pravilen odnos do njega;
- sodelovati v vseh delovnih korakih, od zasnove, načrtovanja, sporazumevanja, uresničevanja do vrednotenja rezultatov;
- razvijati zmožnost za timsko delo;
- razvijati kulturo poslušanja (obisk v prometni nesreči poškodovanih bivših dijakov in obisk policista);
- vklapljalati se v civilno družbo (obisk KGZ Ravne in Avtošole Felix);
- spoznavati delitev dela kot pogoja za uspešno opravljanje sestavljenih nalog;
- se medpredmetno povezati s slovenščino, sociologijo in računalništvom;
- izdelati elektronske prosojnice;
- pripraviti govorni nastop.

Potek projektnega dela

Ponedeljek:

- Pogovorili smo se o temi Prometna varnost.
- Izmenjali smo si predloge in ideje. Postavili smo cilje.
- Naredili smo plan dela po dnevih.
- Določili smo podteme:
 - statistika prometnih nesreč,
 - posledice nesreč,
 - kolesarji in cestnoprometni predpisi,
 - oprema kolesa,
 - pešci in njihova varnost,
 - varna vožnja z motorjem,

- gasilci in njihovo delo,
- delo policistov,
- delo gasilcev.
- Začeli smo iskati podatke.
- Določili smo tudi, kdo bo oblikoval elektronske prosojnice.

Torek:

- Obiskali smo gasilce, ki so nam predstavili svoje delo in razložili, kako poteka pomoč pri prometnih in drugih nesrečah (na leto opravijo okoli 450 intervencij); pokazali so nam posebno opremljena gasilska vozila in avtomatski defibrilator, ki je nameščen v gasilskem vozilu.
- Obiskali smo Avtošolo Felix, kjer so nam pripravili predavanje o prometni varnosti; pokazali so nam posnetke prometnih nesreč; poskusili smo rešiti del izpitne pole za opravljanje voznškega izpita; ogledali smo si tudi njihova motorna kolesa idr.

Sreda:

- Na šoli nas je obiskal policist, ki nam je predstavil delo policije; povedal nam je o Viziji nič: 0 mrtvih in 0 poškodovanih.
- Obiskala sta nas dva bivša dijaka naše šole, ki sta govorila o lastnih grozljivih izkušnjah.
- Podrobneje smo si pogledali prometno varnost motoristov.

Jaka je opisal svojo nesrečo: S prijateljem sta se s štirikolesnikom peljala po hamburgerje. Ko sta prečkala cesto, je mimo pripeljal voznik motornega kolesa s hitrostjo skoraj 200 km/h. Prišlo je do trka. Še huje je bilo zaradi tega, ker ni imel čelade. Izgubil je spomin in dobil veliko hudih telesnih poškodb. Dva meseca je preživel v bolnišnici v Slovenj Gradcu in nato ga je čakala rehabilitacija na Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu RS – Soča. Vrnitev v šolo je bila zelo težka, saj sta mu učenje in pisanje povzročala velike težave, ker je bila poškodovana desna polovica možganov, ki opravlja z levim delom telesa. S pomočjo gospe Jelke Onuk, ki na šoli skrbi za pomoč dijakom s posebnimi potrebami, mu je šolo

uspelo dokončati, zdaj pa študira na Višji šoli Ravne. Še vedno pa ima težave, ki so posledica te hude prometne nesreče.

Nato je prišel Matej, ki je imel nesrečo s kros motorjem zaradi prevelike hitrosti. Pri padcu se je hudo poškodoval in bil dva meseca v bolnišnici v Mariboru ter štiri mesece na Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu RS – Soča. Prav tako kot Jaka je s pomočjo delavcev na šoli zaključil srednjo šolo in zdaj študira na višji šoli. Zaveda se, da če bi takrat vozil z manjšo hitrostjo, danes ne bi bil na invalidskem vozičku.

Taka pričevanja močno vplivajo na nas, da se zamislimo in smo verjetno previdnejši. Še posebej je treba na to opozarjati mladino, ki se v tem obdobju odloča za vožnjo z motorjem ali avtomobilom.

Oba obiskovalca sta doživela prometno nesrečo kot motorista, zato smo si podrobneje ogledali nasvete za večjo varnost motoristov na spletni strani www.policija.si, kjer voznikom motornih koles svetujejo, naj bodo izjemno previdni, hitrost vožnje pa naj prilagodijo razmeram na cesti. Posebej opozarjajo tudi, da je zelo problematičen začetek motoristične sezone v pomladnih dneh, ko je asfaltna površina še vedno hladna in ne omogoča optimalne oprijemljivosti pnevmatik. Več je tudi udarnih jam in peska od posipavanja pozimi. Sposobnosti motoristov so v tem obdobju slabše, saj morajo znova pridobiti občutek za vožnjo in spretnosti.

Kot smo slišali v pripovedi obeh dijakov, je bila za njuni nesreči kriva hitrost in pri enem poleg te še neuporaba čelade. Pri vožnji je treba dosledno uporabljati zaščitno motoristično čelado, ki jo je treba pravilno namestiti in očistiti vezir za boljšo vidljivost. Drugi udeleženci prometa motoriste hitro spregledajo, zato naj bo hitrost primerna okoliščinam, tako da bodo drug drugega lahko pravočasno opazili.

Projektna skupina

Četrtek:

- Pogovorili smo se, kaj so se dijaki v teh dneh novega naučili.
- Pripravili smo se na predstavitev.

Petek:

- Na sklepni prireditvi smo predstavili delo naše skupine v tem projektne tednu drugim skupinam.

Projektne teden ima veliko prednosti v primerjavi s klasičnim poukom, pravzaprav presega okvire pouka in da dijakom trajnejše ter bolj poglobljeno znanje. Vsem pomeni izživ. Dijakom je projektne način dela všeč, pridobijo marsikaj – urijo se v pridobivanju in iskanju informacij iz različnih virov, se računalniško opismenjujejo, so bolj dejavni kot pri pouku, vadijo javno nastopanje, krepijo

samozavest. Učijo se timskega dela, dojemajo pomembnost dogovorov, kompromisov ipd. Spoznavajo tudi delo na terenu in različne ljudi, ki jim pripovedujejo o svojih izkušnjah. Največji problem jim predstavlja predstavitev projektne dela pred ostalimi skupinami na šoli na sklepni prireditvi, saj niso navajeni javnega nastopanja.

Organizacija celotnega projektne dela ni preprosta, predvsem najprej od učitelja zahteva fleksibilnost ter strokovno, metodično-didaktično in psihološko znanje.

Projektne tedni imajo tako izobraževalni kot vzgojni pomen, zato so še kako pomembni. Če pomislimo, kako pomembna je prometna varnost, pa

smo v tem projektne tednu dosegli še veliko več – dijaki bodo na cesti previdnejši. Veliko premalo je ozaveščenosti mladih glede prometne varnosti in mogoče so ravno projektne tedni primerni za to.

Projektne in projektne delo so danes v vsakem segmentu družbenega, poklicnega pa tudi zasebnega življenja, zato so dobra popotnica mladim za naprej.

Na koncu moram poudariti, da so dijaki prvih letnikov projektne teden dobro sprejeli, povedali so, da je ta način dela boljši kot klasični pouk. Ogromno so se naučili in pridobili znanje, ki jim bo prišlo prav v vsakdanjem življenju ali pa jim bo življenje celo rešilo.

Literatura

Bahovec, I., Bezić, T., Kranjc, A., Sliivar, B. in Zupanc, B. (2007) *Ocenjevanje v novih programih srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja*. Ljubljana: Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje.

Marentič Požarnik, B. (2003) *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS.

Vir 1: Ministrstvo za notranje zadeve. Policija (2016) *Vozniki, pazite na pešce!* Dostopno na <http://www.policija.si/index.php/preventiva-/prometna-varnost-category-blog/67979-test>, 5. 1. 2017.

Žužej, V. (1991) *Projektne delo*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.